

Joutsan yhtenäiskoulun kriisisuunnitelma

päivitetty 13.6.2023

1.Taustatietoa kriiseistä	1
1.1Traumaattisen kriisin vaiheet	1
2.Kriisiryhmä ja kriisisuunnitelman päivittäminen	2
2.1 Tiedottaminen	3
3. Toimintamalleja eri kriisitilanteisiin	3
3.1 Onnettomuus ja tapaturma koulussa	3
3.2 Kuolemantapaus/oppilas,henkilökunnan jäsen	4
Välittömät toimenpiteet:	4
Tiedottaminen:	4
Jälkityö:	4
3.3 Oppilaan/henkilökunnan läheisen kuolema	5
Välittömät toimenpiteet:	5
Jälkityö:	5
4. Vakavan sairauden käsittely	5
5. Itsemurhan uhka	5
6. Itsemurha	6
7.Toimenpiteet perheväkivaltaa epäiltäessä	6
Toimenpiteet seksuaalisen hyväksikäytön epäilyssä	6
8.Tulipalo-, säteily-, muu koulun ulkopuolinen uhka	6
9. Muut koulua koskettavat onnettomuudet	7
Määrittely	7
Informaation jakaminen	7
Koulujen kriisiryhmät 2023	
Tärkeät puhelinnumerot:	8

1. Taustatietoa kriiseistä

Kriisistä puhutaan yleensä silloin, kun ihminen on joutunut elämäntilanteeseen, jonka psyykkiseen hallitsemiseen ja käsittelemiseen hänen aikaisemmat kokemuksensa ja keinonsa eivät riitä. Kriisit voidaan jakaa **kehityskriiseihin ja traumaattisiin kriiseihin**.

Kehityskriisit ovat yleensä normaaliin kehitykseen kuuluvia kriisejä, joista suurin osa ihmisistä selviää omin avuin, vaikka selviytyminen saattaakin vaatia joskus suuria ponnistuksia.

Traumaattiset tapahtumat voivat aiheuttaa kenelle tahansa huomattavia kärsimyksiä ja jakaa elämän kahtia – on elämä ennen sitä ja elämä sen jälkeen. Traumalla tarkoitetaan itse traumaattista tapahtumaa sekä myös tapahtuman vammauttavaa vaikutusta ihmisen psyykeen. Trauma voi syntyä äkillisesti tai pitkän ajan kuluessa koettujen vaurioittavien kokemusten seurauksena.

1.1 Traumaattisen kriisin vaiheet

- 1. Sokkivaihe** saattaa kestää muutamasta tunnista muutamaan vuorokauteen. Tällöin ihminen ei pysty käsittämään tapahtunutta ja voi jopa kieltää sen. Ihminen voi käyttäytyä poikkeavasti tai tilanteeseen sopimattomasti, esimerkiksi kylmän rauhallisesti, raivoisesti tai sekavasti. Hän ei ehkä jälkeenpäin muista tapahtumia tai annettuja ohjeita.
- 2. Reaktiovaihe** voi olla muutaman viikon tai kuukauden mittainen. Ihminen yrittää saada käsitystä tapahtuneesta. Tässä vaiheessa kieltäminen vähenee, henkiset puolustuskeinot alkavat toimia paremmin, saattaa myös esiintyä erilaisia ruumiillisia oireita, ahdistusta, masentuneisuutta, univaikeuksia, tunteiden peittämistä tai näennäistä tilanteen hallintaa.
- 3. Käsittelevä vaihe** kestää muutamista kuukausista jopa vuoteen. Tällöin tapahtuma hyväksytään ja siihen liittyvät oireet ja tuntemukset vähenevät ja mieliala kohenee. Mikäli ihminen ei ole saanut trauman käsittelyyn tarvitsemaansa tukea, voi seurauksena olla **ns. posttraumaattinen stressireaktio**, joka heikentää toimintakykyä ja elämisen laatua.

- 4. Uudelleen suuntautumisen vaiheessa** tapahtuu lopullinen toipuminen. Ihminen on kyennyt käsittelemään tapahtuneen siten, että se ei enää rajoita hänen elämäänsä. Kukaan ei ole vakavan kriisin jälkeen ennallaan, mutta parhaassa tapauksessa ihminen on vahvempi ja pystyy paremmin kohtaamaan vastoinkäymisiä.

Ihmisen selviytymistä traumaattisessa tilanteessa helpottavat seuraavat seikat:

- rauhoittava, turvallisuutta luova ilmapiiri
- myötäeläminen ja huolenpito
- reaktioiden ymmärtäminen ja hyväksyminen
- uhrien kertomuksen kuunteleminen
- tyhjien sanojen ja lupausten välttäminen
- levollinen läsnäolo, se ettei jää yksin
- avoin ja rehellinen tieto tapahtuneesta
- tietojen pitäminen ajan tasalla

Lapsi on erityisen haavoittuvainen kriiseissä, koska hänen puolustusmekanisminsa ovat kehittymättömiä ja hänellä on vain vähän aikaisempia kokemuksia, joihin nojata. Lapsen elämässä on myös suuri mahdollisuus kriisien päällekkäisyyteen. Lapsi on lojaali ja pyrkii tasapuolisuuteen suhteessa vanhempiinsa, mutta on samalla riippuvainen vanhemmistaan. Lapsella on myös luontainen tarve auttaa vanhempaa vaikeissa tilanteissa ja se johtaa lapsen helposti aikuista auttavaan rooliin.

2.Kriisiryhmä ja kriisisuunnitelman päivittäminen

Kriisisuunnitelman on laatinut Joutsan yhtenäiskoulun oppilashuoltoryhmä, joka vastaa myös sen päivittämisestä vähintään kerran lukuvuodessa. Kriisisuunnitelmaa kehitetään yhdessä koulun muun henkilökunnan kanssa vastaamaan muuttuvia tilanteita ja oppimisympäristöjä.

Koulun henkilökunta perehdytetään kriisisuunnitelmaan ja koulun henkilökunta on velvollinen vähintään kerran lukuvuodessa kertaamaan suunnitelman sisällön omatoimisesti.

Kriisisuunnitelma on kirjattu koulun kotisivuille ja siitä otetaan soveltuvin osin kopioita koulun tiloihin esim. liitteeksi pelastussuunnitelmaan. Lisäksi suunnitelma on liitteenä koulun oppilashuollon suunnitelmassa.

Joutsan yhtenäiskoulun kriisiryhmä koostuu koulun oppilashuoltoryhmästä; äkillisissä tilanteissa oppilashuollon edustajista kootaan ydinryhmä, johon kuuluvat rehtori, terveydenhoitaja, psykiatrinen sairaanhoitaja sekä erityisopettajat ja kasvatusohjaaja tilanteen mukaan, tarvittaessa pyydetään muiden asiantuntijoiden ja ammattilaisten apua.

2.1 Tiedottaminen

Henkilö, joka on saanut tiedon tapahtuneesta, tiedottaa siitä heti koulun rehtorille. Rehtori tiedottaa muille opettajille ja sopii kriisipalaverista.

Koulun rehtori selvittää:

- mitä on tapahtunut
- ketä asia koskee
- mitä asiasta tiedetään

On tärkeää, että tiedot ovat oikeita ja ehkäistään huhujen leviäminen. Rehtori kutsuu kriisiryhmän kokoon ja yhdessä sovitaan, miten asiaa käsitellään luokissa.

Kaikki tiedottaminen koulun ulkopuolelle on rehtorin tehtävä.

3. Toimintamalleja eri kriisitilanteisiin

3.1 Onnettomuus ja tapaturma koulussa

- arvioi tilanne
- hälytä ambulanssi/muuta henkilökuntaa avuksi
- noudata hätäkeskuksen antamia ensiapuohjeita
- huolehdi muut oppilaat pois tapahtumapaikalta
- ilmoitus huoltajille mahdollisimman nopeasti
- pienissä tapaturmissa anna tarvittava ensiapu, ohjaa oppilas terveydenhoitajalle/terveyskeskukseen, ilmoita vanhemmille tapaturmasta, tee tapaturmailmoitus koulun kansliaan.
- hätäensiapuohjeet, koulun pohjakaava ja poistumistiet löytyvät pelastussuunnitelmasta

Jälkityö:

- asian käsittely luokissa yhdessä sovitulla tavalla
- kirjallinen viesti koteihin asiasta
- järkyttyneimmät oppilaat kotiin vain aikuisen mukana
- mahdollisuus ammattiapuun tarjotaan tilanteen mukaisesti

3.2 Kuolemantapaus/oppilas, henkilökunnan jäsen

Välittömät toimenpiteet:

- se, joka saa asiasta tiedon, ilmoittaa rehtorille
- rehtori tiedottaa asiasta henkilökunnalle sekä kriisiryhmälle
- ennen oppilaille/työyhteisölle kertomista rehtori tai luokanopettaja/-valvoja kysyy omaisilta, mitä kuolemasta voidaan kertoa muille oppilaille/työyhteisölle
- lippu nostetaan puolitankoon vasta, kun kaikki ovat saaneet tiedon tapahtumasta

Tiedottaminen:

- tapahtuneesta tiedotetaan kaikille oppilaille/työyhteisön jäsenille yhtä aikaa rehellisesti ja avoimesti
- tapahtunutta käsitellään luokissa ikätasoon sopivalla tavalla
- rehtori tiedottaa tapahtuneesta koteihin ja ottaa tarvittaessa yhteyttä seurakuntaan ja mahdollisiin ammattiauttajiin
- tiedotusvälineille tiedottamisesta vastaa tarvittaessa rehtori

Jälkityö:

- muistotilaisuus/hiljainen hetki järjestetään yhdessä sovitulla tavalla, seurakuntaa apuna käyttäen
- seurakunnan kanssa yhdessä koottu ”surulaatikko” opettajien apuna
- hautajaisiin osallistumisessa noudatetaan vanhempien/omaisten toivomuksia

3.3 Oppilaan/henkilökunnan läheisen kuolema

Välittömät toimenpiteet:

- jos asiasta saadaan tietää kesken työpäivän, luokanopettaja/valvoja tai rehtori kertoo asiasta asianomaisille kahden kesken

- omaisilta kysytään lupa asian käsittelyyn koulussa ja asiasta kerrotaan omaisten kanssa sovitulla tavalla
- oppilas/työntekijä saatetaan tarvittaessa kotiin ja mahdollisuus ammattiapuun turvataan

Jälkityö:

- muut oppilaat/työyhteisön jäsenet valmistellaan kohtaamaan läheisensä menettänyt luokkatoveri/työtoveri sekä tukemaan häntä kykyjensä mukaan
- harkitaan surunvalittelujen esittäminen tapauskohtaisesti
- seurataan sekä välittömiä että mahdollisesti pidemmän ajan kuluttua ilmeneviä reaktioita ja tarjotaan mahdollisuus ammattiapuun

4. Vakavan sairauden käsittely

- rehtori selvittää vakavasti sairaan oppilaan huoltajilta/työyhteisöön kuuluvalta itseltään tai hänen omaisiltaan, miten he haluavat asiaa käsiteltävän koulussa
- sairastuneen omia tai omaisten toivomuksia kunnioitetaan
- kun vakavasti sairas oppilas tai työyhteisöön kuuluva henkilö palaa takaisin kouluun, on hänen jaksamistaan seurattava erityisesti ja tuettava mahdollisimman hyvin

5. Itsemurhan uhka

- jos oppilas uhkaa itsemurhalla, puhu oppilaan kanssa ja älä jätä häntä yksin
- tarjoudu pohtimaan yhdessä ongelmaa, älä yritä ratkaista syitä, kuuntele, mutta älä tuomitse, älä väheksy
- ota yhteys oppilaan huoltajaan ja kriisiryhmän jäseneseen

6. Itsemurha

- jos itsemurha tapahtuu koulupäivän aikana, huolehditaan, että muut oppilaat eivät pääse paikalle tai poistuvat paikalta heti

- kutsutaan ambulanssi, poliisi ja koulun kriisiryhmä
- huoltajille viestin vie poliisi
- rehtori sopii huoltajien kanssa koulun toimenpiteistä
- sovitaan kriisiryhmässä, mitä asiasta kerrotaan oppilaille
- järjestetään ammattiapua ja jälkipuintimahdollisuus: käsitellään asia oppilaiden kanssa
- muistohetki, osallistuminen hautajaisiin toteutetaan omaisten toivomalla tavalla

7.Toimenpiteet perheväkivaltaa epäiltäessä

- jos lapsi kertoo perheväkivaltilanteesta, koulun henkilökunta tukee ja rohkaisee häntä ja toimii turvallisen aikuisen tavoin
- lapsi tai nuori ohjataan auttavan aikuisen luo, opettaja tulee mukaan esim. terveydenhoitajan luokse, mikäli oppilas niin haluaa
- älä lupaa oppilaalle olla kertomatta kenellekään
- lastensuojeluilmoituksen huoltajalle kertomisen tarpeesta kysytään aina ensin poliisilta

Toimenpiteet seksuaalisen hyväksikäytön epäilyssä

- kirjaa ylös, mitä lapsi kertoo, älä painosta, johdattele tai tuo tarinaan mitään uutta! Käytä lapsen omia ilmaisuja kirjauksessa!
- älä lupaa lapselle olla kertomatta asiasta kenellekään tai ettei asiaa käsiteltäisi enää vastaisuudessa
- lastensuojeluilmoituksen huoltajalle kertomisen tarpeesta kysytään aina ensin poliisilta

8.Tulipalo-, säteily-, muu koulun ulkopuolinen uhka

- toimi pelastussuunnitelman mukaan

9. Muut koulua koskettavat onnettomuudet

Määrittely

Tarkoitetaan kansainvälisesti, kansallisesti tai paikallisesti merkittäviä suuronnettomuuksia tai kriisitilanteita, jotka aiheuttavat yleistä ahdistuneisuutta ja/tai pelkotiloja ihmisten keskuudessa.

Informaation jakaminen

Oppilashuoltoryhmä kokoontuu mahdollisimman pian, kuitenkin ennen koulutyön alkamista. Mikäli mahdollista, sovitaan koulutoimen yhteisestä linjasta.

Rehtori keskustelee tapahtuneesta henkilökunnan kanssa ja yhdessä todetaan tapahtuneeseen liittyvät faktat. Sovitaan asian käsittelytavoista luokissa. Käytetään tarvittaessa asiantuntija-apua. Asiaa käsitellään luokissa oppilaiden kanssa avoimesti ja rehellisesti keskustellen. Oppilaat saavat puhua asiasta ja esittää kysymyksiä. Tiedotetaan asian käsittelystä koteihin ja tarvittaessa järjestetään yleinen informaatiotilaisuus.

Koulun kriisiryhmä 2023

Rehtori	040 4878112
Apulaisrehtori	040 5286920
Terveystenhoitaja	014 2690256
Psykologi	
Koulukuraattori	040 1768057
Opinto-ohjaaja	040 846 9149
Erityisopettaja Virpi Koskela	040 195 2442
Erityisopettaja Ulla Lehmuksaari	040 195 2441
Erityisopettaja Tarja Hänninen	040 151 3218
Psykiatrinen sh	
Nepsy-ohjaaja Maarit Meinander	
Kasvatusohjaaja Sanna Långström	

Tärkeät puhelinnumerot:

Yleinen hätänumero	112
Sairaankuljetus	
Palohälytys	
Poliisi	
Taksi	014 106444
Kouluterveydenhoitaja	014 2690256
Koulupsykologi	
Keskussairaala	014 269 1811
Kriisikeskus Mobile	014 22667150
Myrkytystietokeskus	09 471977
Lastensuojelun sos.tt.	040 3580009
Joutsan sote-keskus	014 269 0200
Seurakunta	050 385 5432

